

(๒๓)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๗/๒๕๖๗

วันที่ ๓๐ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง ศาลจังหวัดนครราชสีมา

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

เรื่อง พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ ถึงมาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ถึงมาตรา ๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือไม่

ศาลจังหวัดนครราชสีมาส่งความเห็นในคดีหมายเลขดำที่ มฝ ๘/๒๕๖๖ คดีหมายเลขแดงที่ มฝ ๑/๒๕๖๗ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามความเห็นของศาลจังหวัดนครราชสีมาและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

พนักงานอัยการจังหวัดนครราชสีมา เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องนายอาหามะ หะมีแย เป็นจำเลย ต่อศาลจังหวัดนครราชสีมาว่า จำเลยกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบทหลายกรรมต่างกัน ในความผิดฐานพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล เพื่อการอนาจาร โดยผู้เยาว์เต็มใจไปด้วย ฐานพาบุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไป

- ๒ -

เพื่อการรอนาจาร ศาลจังหวัดนครราชสีมาพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๓ ทวิ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๑๙ วรรคหนึ่ง การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ เพิ่มโทษจำเลยกระทงละหนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๒ จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ลดโทษให้กระทงละกึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ รวมจำคุก ๑ ปี ๑๒ เดือน คดีถึงที่สุด ระหว่างจำเลยรับโทษจำคุกตามคำพิพากษา โจทก์ได้รับรายงานพร้อมความเห็นของคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำมีมติให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษกับจำเลยตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๒๒ วรรคสอง (๑) (๒) (๖) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) และ (๑๓) โจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดนครราชสีมาขอให้ มีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังแก่จำเลยภายหลังพ้นโทษ มีกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๒ ปี ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว

ศาลจังหวัดนครราชสีมาเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ ถึงมาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ถึงมาตรา ๔๑ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขังฉุกเฉิน มีเนื้อหาจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของผู้กระทำความผิด แม้ว่าจะได้รับโทษตามคำพิพากษา ถึงที่สุดครบถ้วนแล้ว แต่การบังคับใช้มาตรการดังกล่าวไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในการป้องกันและเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรม สร้างความปลอดภัยในสังคม และลดอัตราการกระทำความผิดซ้ำ อีกทั้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมิได้กำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้เป็นเงื่อนไขของการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังและคุมขัง เป็นเหตุให้ไม่ว่าศาลจะลงโทษจำเลยเบาเพียงใดก็อยู่ในข่ายที่จะถูกบังคับใช้มาตรการดังกล่าว สร้างความเสียหายต่อสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชนมากกว่าที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาชน นอกจากนี้ เมื่อศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังหรือคุมขังย่อมมีผลเป็นการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยจะไปกระทำความผิด ทั้งที่การกระทำยังไม่เกิดขึ้น อันเป็นการลิดรอนสิทธิและเสรีภาพของจำเลย รวมถึงการไต่สวนและมีคำสั่งใช้มาตรการคุมขังเป็นกระบวนการพิเศษ

แยกต่างหากจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสามัญ เป็นการบังคับควบคุมตัวบุคคลโดยที่ผู้นั้นยังไม่ได้กระทำความผิดและไม่มี การแจ้งข้อกล่าวหา ขัดต่อหลักนิติธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม ซึ่งศาลจังหวัดนราธิวาสจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงส่งความเห็นดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับความเห็นของศาลจังหวัดนราธิวาสไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เห็นว่า ศาลจังหวัดนราธิวาสส่งความเห็นเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ ถึงมาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ถึงมาตรา ๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่ บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ศาลจังหวัดนราธิวาสจะใช้บังคับแก่คดี เมื่อศาลจังหวัดนราธิวาสส่งความเห็นพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัตินี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ส่วนที่ได้แย้งว่า พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ ถึงมาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ถึงมาตรา ๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ที่กำหนดแนวทางในการตรากฎหมายเพื่อให้รัฐพึงมีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น กำหนดกรอบแนวทางทั้งในแง่เนื้อหาและกระบวนการจัดทำกฎหมาย รวมทั้งการดำเนินการภายหลังจากที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว เพื่อมิให้รัฐตรากฎหมายที่มีผลเป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนโดยไม่เหมาะสม มิใช่เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยตรง

- ๔ -

ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัยเฉพาะประเด็นที่ขอให้วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ ถึงมาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ถึงมาตรา ๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือไม่ เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำความเห็นและจัดส่งสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำความเห็นและจัดส่งสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม จัดทำความเห็นสรุปได้ว่า แม้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเป็นมาตรการเพื่อคุ้มครองประโยชน์สังคม แต่การใช้มาตรการดังกล่าวต้องได้สัดส่วนกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ได้แก่ สิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยส่วนบุคคลและสิทธิของผู้ถูกคุมขัง การคุมขังเพื่อความปลอดภัยของสังคมจะกระทำได้โดยไม่ถือว่าเป็นการคุมขังตามอำเภอใจก็ต่อเมื่อ (๑) เป็นมาตรการสุดท้าย (๒) เป็นกรณีที่อยู่ภายใต้อาชญากรรมรุนแรงและมีความเป็นไปได้ที่จะกระทำความผิดซ้ำในอนาคต (๓) มีกระบวนการตรวจสอบตามกำหนดระยะเวลาโดยองค์กรอิสระ และ (๔) ต้องปฏิบัติกับผู้ถูกคุมขังภายหลังพ้นโทษแตกต่างจากนักโทษเด็ดขาดที่ถูกลงโทษในเรือนจำ และดำเนินการคุมขังเพื่อวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูแก้ไขและนำผู้ถูกคุมขังกลับสู่สังคม ทั้งนี้ พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาจากกฎหมายของรัฐวิกทอเรีย เครือรัฐออสเตรเลีย ที่กำหนดให้ต้องคัดกรองและจำกัดเฉพาะบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงที่สุดเท่านั้นที่ต้องอยู่ภายใต้มาตรการเฝ้าระวังหรือคุมขังหลังพ้นโทษ อย่างไรก็ตาม มีคำร้องหลายฉบับขอใช้มาตรการเฝ้าระวังต่อผู้ที่ได้รับการประเมินว่ามีความเสี่ยงต่ำ และไม่มีเหตุผลแสดงให้เชื่อว่าถ้าปล่อยผู้กระทำความผิดไปแล้วผู้นั้นจะกระทำความผิดซ้ำในเวลาอันใกล้ หากพิจารณาแนวปฏิบัติของต่างประเทศจะเห็นว่าต้องมีการระบุเหตุปัจจัยตามหลักวิชาการที่แสดงว่าถ้าปล่อยตัวไปแล้วจะมีความเสี่ยงสูงที่จะกระทำความผิดซ้ำในเวลาอันใกล้ โดยเน้นปัจจัย

ที่เปลี่ยนแปลงได้ เช่น ความสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิด การทำงาน หรือสภาวะการเสพหรืออดิยาเสพติดมากกว่าปัจจัยคงที่ที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ เช่น อายุ หรือการกระทำความผิดในคดีปัจจุบันหรือในครั้งก่อน อีกทั้งคำร้องขอให้ใช้มาตรการต่าง ๆ ที่ยื่นมาอย่างศาล มักไม่ได้ระบุรายละเอียดว่าแต่ละมาตรการมีความสำคัญและจำเป็นในการช่วยลดหรือควบคุมความเสี่ยงอย่างไร นอกจากนี้ การยื่นคำร้องขอให้ใช้มาตรการต่าง ๆ จะยื่นก่อนผู้ต้องขังได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษในเวลากระชั้นชิด ทำให้เกิดปัญหาเรื่องการกำหนดวันนัดไต่สวน และการให้เวลาทนายความของผู้ต้องขังรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการไต่สวน

๒. อัยการสูงสุด จัดทำความเห็นสรุปได้ว่า มาตรฐานในการคัดกรองหรือประเมินนักโทษเด็ดขาดของกรมราชทัณฑ์และคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ มีความแตกต่างกัน ทำให้บางกรณีพนักงานอัยการหยิบยกเหตุผลของกรมราชทัณฑ์ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดนักโทษเด็ดขาดและให้เหตุผลที่เป็นผลดีต่อนักโทษเด็ดขาดมาพิจารณาแล้วไม่ยื่นคำร้องขอให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษต่อศาล นอกจากนี้ การรวมศูนย์อำนาจของคณะกรรมการดังกล่าวจะมีเฉพาะส่วนกลาง ทำให้การส่งรายงานและความเห็นมายังพนักงานอัยการเกิดความล่าช้า ส่งผลให้พนักงานอัยการมีระยะเวลาพิจารณารายงานไม่เพียงพอในการจัดทำความเห็น

๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม จัดทำความเห็นสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศและความผิดที่ใช้ความรุนแรง เช่น ฆ่าคนตายหรือทำร้ายร่างกายสาหัส กระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ โดยมีมาตรการตั้งแต่การเฝ้าระวังไปจนถึงการคุมขัง แม้ว่าจะเป็นกฎหมายที่ออกมาจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้กระทำความผิด แต่เป็นกฎหมายที่จำเป็น และได้สัดส่วนเมื่อเปรียบเทียบกับความเสียหายที่ผู้กระทำความผิดบางรายอาจไปกระทำความผิดซ้ำที่สร้างความเสียหายให้กับสังคม โดยทุกกระบวนการตัดสินใจเพื่อใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำต้องกระทำเท่าที่จำเป็น ได้สัดส่วน และไม่เลือกปฏิบัติ การออกคำสั่งภายหลังพ้นโทษในแต่ละมาตรการจะต้องใช้เฉพาะในกรณีที่จำเป็นอย่างยิ่ง และเป็นมาตรการสุดท้ายที่ไม่มีมาตรการอื่นยับยั้งมิให้ผู้พ้นโทษไปกระทำความผิดซ้ำ รวมทั้งจะต้องมีคำสั่งโดยศาลเท่านั้น เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน สำหรับมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษเป็นมาตรการเพื่อไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ โดยสามารถเลือกมาตรการตามความเหมาะสมกับสภาพความเสี่ยงของนักโทษเด็ดขาด

- ๖ -

ที่พ้นโทษเพื่อกลับไปสู่สังคม ส่วนมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษเป็นมาตรการที่ศาลมีคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดภายหลังพ้นโทษแล้วเป็นเวลาไม่เกิน ๓ ปี ถือเป็นมาตรการสุดท้ายและต้องกระทำเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้ผู้พ้นโทษไปกระทำความผิดอีก ทั้งนี้ การคุมขังภายหลังพ้นโทษไม่ใช่มาตรการลงโทษ เนื่องจากผู้กระทำความผิดได้รับโทษจำคุกสำหรับการกระทำความผิดของตนแล้ว แต่เป็นวิธีการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดภายหลังพ้นโทษที่อยู่ระหว่างการบำบัดรักษาและแก้ไขฟื้นฟูไปก่ออันตรายต่อสังคม ซึ่งหากหมดความจำเป็นดังกล่าวแล้วต้องปล่อยตัวผู้ถูกคุมขัง และการคุมขังฉุกเฉินเป็นมาตรการที่ศาลมีคำสั่งคุมขังผู้ถูกเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษเป็นเวลาไม่เกิน ๗ วัน เนื่องจากผู้ถูกเฝ้าระวังดังกล่าวแสดงพฤติการณ์ใกล้ที่จะกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศและความผิดที่ใช้ความรุนแรง โดยไม่มีมาตรการอื่นใดที่ยับยั้งได้ ในระหว่างนี้พนักงานคุมประพฤติสามารถประเมินสถานการณ์เพื่อเสนอพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นมาตรการเฝ้าระวัง หรือมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ

๔. เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จัดส่งสำเนาบ้นที่กการประชุมและรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และสำเนาบ้นที่กการประชุมและรายงานการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร

๕. เลขาธิการวุฒิสภา จัดส่งสำเนารายงานการประชุมวุฒิสภา และสำเนาบ้นที่กการประชุมรายงานการประชุม และรายงานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. วุฒิสภา

๖. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา จัดส่งสำเนาร่างพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๑๕๗๕/๒๕๖๔) สำเนาบ้นที่กสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. สำเนาบ้นที่กวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. และสำเนาบ้นที่กการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑)

- ๗ -

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง
พ.ศ.

๗. อธิบดีกรมราชทัณฑ์ จัดทำความเห็นสรุปได้ว่า การกระทำความผิดบางมาตราตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๓ วรรคหนึ่ง ศาลอาจตัดสินให้มีกำหนดโทษน้อย เช่น ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๗ หรือความผิดตามมาตราอื่น ๆ และผู้ต้องขังระหว่างอุทธรณ์ฎีกาจะมีสถานะเป็นนักโทษเด็ดขาดเมื่อใกล้ครบกำหนดปล่อยตัวพ้นโทษ ทำให้ในทางปฏิบัติส่งผลกระทบต่อการจัดทำรายงานจำแนกลักษณะของนักโทษเด็ดขาดและความเห็นต่อคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดสำหรับมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ การจัดทำรายงานจำแนกลักษณะของนักโทษเด็ดขาดและความเห็นจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลจากเอกสารจำนวนมากทั้งจากหน่วยงานภายในและภายนอกกรมราชทัณฑ์ ส่งผลให้การจัดทำรายงานจำแนกลักษณะของนักโทษเด็ดขาดหรือการเสนอให้คณะกรรมการดังกล่าวพิจารณามีความล่าช้า อีกทั้งข้อจำกัดด้านงบประมาณทำให้การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานขาดความต่อเนื่อง และการปฏิบัติงานขาดความเป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษและการคุมขังฉุกเฉิน กรมราชทัณฑ์ขาดความพร้อมทางด้านสถานที่คุมขังภายหลังพ้นโทษสำหรับผู้ถูกคุมขังหญิง งบประมาณ และบุคลากรด้านจิตวิทยาหรือจิตแพทย์สำหรับการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ถูกคุมขังภายหลังพ้นโทษภายในสถานที่คุมขัง ทั้งนี้ พระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้กรณีมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษและการคุมขังฉุกเฉินให้นำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๑๐ และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับโดยมาตรา ๓ นิยามคำว่า “ผู้ถูกกักกัน” หมายถึง ผู้ซึ่งถูกศาลพิพากษาให้กักกัน แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกกักกัน คือ ผู้ที่กระทำความผิด อยู่ในขั้นตอนของการรับโทษตามคำพิพากษาและยังไม่ใช่ผู้พ้นโทษ แต่พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ ใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดภายหลังพ้นโทษซึ่งได้รับโทษตามคำพิพากษาศรบัถวนและมีสถานะเป็นบุคคลทั่วไปที่มีสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ทุกประการ ดังนั้น

- ๘ -

เมื่อสถานะของผู้กระทำความผิดมีความแตกต่างกัน จึงมีปัญหาว่าจะนำวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกันนำมาใช้กับผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษได้หรือไม่

๘. อธิบดีกรมคุมประพฤติ จัดทำความเห็นสรุปได้ว่า กรมคุมประพฤติเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ มีหน้าที่รวบรวมรายงานจำแนกลักษณะนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับจากกรมราชทัณฑ์เพื่อเสนอให้คณะกรรมการดังกล่าวพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิด ในช่วงแรกของการบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มีจำนวนรายงานการจำแนกลักษณะนักโทษเด็ดขาดเข้าสู่การดำเนินการจำนวนมาก ประกอบกับได้รับรายงานจากกรมราชทัณฑ์ในระยะเวลากระชั้นชิดใกล้ปล่อยตัวนักโทษ ส่งผลให้การพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำบางรายไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลาของกฎหมาย นอกจากนี้ กรมคุมประพฤติไม่มีกรอบอัตรากำลังเพียงพอในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ทำให้มีปัญหาด้านบุคลากรที่ปริมาณงานเกินอัตรากำลัง ปัญหาด้านงบประมาณ สถานที่ พัสตุ ครุภัณฑ์ที่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานและการปฏิบัติงานเฝ้าระวังผู้กระทำความผิดในคดีเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงมีความเสี่ยงต่อชีวิตและร่างกายของเจ้าหน้าที่ ทั้งที่การปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นการปฏิบัติงานต่อผู้กระทำความผิดที่กระทำผิดเล็กน้อย มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี โดยใช้วิธีการคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ รวมถึงกลุ่มนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษ เนื่องจากยังคงมีสถานะเป็นนักโทษเด็ดขาดหากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติก็จะถูกส่งตัวกลับไปรับโทษต่อในเรือนจำทันที ผู้กระทำความผิดกลุ่มนี้จึงปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติด้วยดี ทำให้ไม่มีความเสี่ยงในการปฏิบัติงานมากนัก ในกรณีผู้ถูกเฝ้าระวังเป็นผู้ป่วยทางจิต ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษโดยจำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการแพทย์ในการรักษา ติดตาม ดูแล ควบคู่กับการใช้มาตรการเฝ้าระวังอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง แต่พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวยังไม่มีบทบัญญัติให้หน่วยงานหรือองค์กรใดมีอำนาจและหน้าที่ในการบำบัดรักษา หรือแก้ไขฟื้นฟูบุคคลเหล่านี้จนกว่าจะหายเป็นปกติอย่างแท้จริง

๙. จุฬาราชมนตรี จัดทำความเห็นสรุปได้ว่า ปัจจุบันไม่ปรากฏสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้

- ๙ -

ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ ในพื้นที่ที่ใช้กฎหมายอิสลาม อย่างไรก็ตาม มาตรการการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาด ภายหลังพ้นโทษตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๒๒ วรรคสอง (๑๑) ที่กำหนดให้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู แก่ไข หรือเข้าร่วมในกิจกรรมตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติกำหนด ควรกำหนดให้มีการเข้าร่วม กิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักการทางศาสนาของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ และควรใช้ศาสนสถาน ตามศาสนาของบุคคลดังกล่าวเป็นสถานที่คุมประพฤติ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความเห็นของศาลจังหวัดนราธิวาส ความเห็นและข้อมูลของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง และเอกสารประกอบแล้วเห็นว่า ศาลจังหวัดนราธิวาสไม่ได้แสดงผลประกอบความเห็น ว่า พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๓ และมาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง อย่างไร ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ และเห็นว่าคดีเป็นปัญหา ข้อกฎหมายและมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง กำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๒๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือไม่

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๒๘ ถึงมาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ถึงมาตรา ๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย” มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย” วรรคสอง บัญญัติว่า “การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ” มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” วรรคสาม บัญญัติว่า “การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี” มาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว” วรรคสอง บัญญัติว่า “การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อประโยชน์สาธารณะ” มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่” วรรคสอง บัญญัติว่า “การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือการผังเมือง หรือเพื่อรักษาสถานภาพของครอบครัว หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์” มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ

- ๑๑ -

ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขัน
อย่างเป็นธรรม การป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบ
การประกอบอาชีพเพียงเท่าที่จำเป็นหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น”

พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการทำคามผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้
ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มีเหตุผลในการประกาศใช้ว่า เนื่องจากผู้กระทำความผิดอาญาบางประเภท
ที่เกี่ยวข้องกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง เช่น การข่มขืนกระทำชำเรา การกระทำความผิดทางเพศต่อเด็ก
การฆาตกรรม การทำร้ายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย การทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้รับ
อันตรายสาหัส รวมทั้งการนำตัวบุคคลไปเรียกค่าไถ่ เมื่อถูกจำคุกจนพ้นโทษและได้รับการปล่อยตัว
สู่สังคมแล้ว ถึงแม้ว่าจะมีการติดตามจากเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจบ้างแต่ไม่มีสภาพบังคับ
เป็นกฎหมายและไม่มีประสิทธิผลในการป้องกันการทำคามผิดซ้ำ ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ส่วนหนึ่ง
ยังมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดในรูปแบบเดียวกันหรือรูปแบบใกล้เคียงกันซ้ำอีก สมควรมีกฎหมายเฉพาะ
ที่กำหนดมาตรการป้องกันการทำคามผิดซ้ำในความผิดดังกล่าว โดยการกำหนดให้มีมาตรการ
แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ และมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ
เพื่อป้องกันสังคมและผู้เสียหายจากการกระทำคามผิดที่อาจเกิดขึ้นอีก และเพื่อส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟู
ผู้กระทำความผิด โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องคำสั่งดังกล่าวอย่างเหมาะสม

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการทำคามผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ
หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๒๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖
วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม
มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือไม่

ความเห็นของศาลจังหวัดนครราชสีมาที่ว่า พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการทำคามผิดซ้ำ
ในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดมาตรการต่าง ๆ อันมีเนื้อหาจำกัดสิทธิ
และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของผู้กระทำความผิด แม้ว่าจะได้รับโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดครบถ้วนแล้ว
แต่การบังคับใช้มาตรการดังกล่าวไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในการป้องกันและเฝ้าระวัง
การก่ออาชญากรรม สร้างความปลอดภัยในสังคม และลดอัตราการกระทำคามผิดซ้ำ ลิดรอนสิทธิและ
เสรีภาพของจำเลยอันเนื่องมาจากการกระทำที่ยังไม่เกิดขึ้น ไม่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ขัดต่อ

- ๑๒ -

หลักนิติธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันกรกระทำคามผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๔ มาตรการ เฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า นักโทษเด็ดขาดซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๓ จะกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ศาลอาจมีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามที่พนักงานอัยการร้องขอโดยกำหนดมาตรการเดียวหรือหลายมาตรการตามควรแก่กรณีก็ได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ได้แก่ (๑) ห้ามเข้าใกล้ผู้เสียหายจากการกระทำความผิด (๒) ห้ามทำกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด (๓) ห้ามเข้าเขตกำหนด (๔) ห้ามออกนอกประเทศเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล (๕) ห้ามก่อให้เกิดอันตรายต่อละแวกชุมชนที่ตนพักอาศัย (๖) ให้พักอาศัยในสถานที่ที่กำหนด (๗) ให้พักอาศัยในสถานบำบัดที่กำหนดหรือให้ไปอยู่ภายใต้การดูแลในสถานบำบัดภายใต้การดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งได้รับการรับรองโดยกระทรวงสาธารณสุขตามที่ศาลเห็นสมควร (๘) ให้ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานหรือผู้ดูแลสถานที่พักอาศัยหรือสถานบำบัด (๙) ให้มารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติหรือได้รับการเยี่ยมจากพนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติหรือเจ้าหน้าที่อื่นตามระยะเวลาที่กำหนด (๑๐) ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์หรือมาพบหรือรับการตรวจรักษาจากแพทย์หรือบุคคลอื่นใดตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติกำหนด (๑๑) ให้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูแก้ไขหรือเข้าร่วมกิจกรรมตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติกำหนด (๑๒) ให้แจ้งพนักงานคุมประพฤติทราบถึงการเปลี่ยนสถานที่ทำงานหรือการเปลี่ยนงาน (๑๓) ให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวในการเฝ้าระวัง” วรรคสาม บัญญัติว่า “ศาลอาจกำหนดระยะเวลาการเฝ้าระวังในแต่ละมาตรการตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันพ้นโทษ” วรรคสี่ บัญญัติว่า “การมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งความรุนแรงของคดี สาเหตุแห่งการกระทำความผิด ประวัติการกระทำความผิด ภาวะแห่งจิต นิสัย และลักษณะส่วนตัวอื่นของผู้กระทำความผิด ความปลอดภัยของผู้เสียหายและสังคม โอกาสในการกระทำความผิดซ้ำ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และความได้สัดส่วนของการใช้มาตรการที่ต้องกระทบสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องถูกบังคับด้วย” วรรคห้า

บัญญัติว่า “หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการมีคำสั่งของศาลตามมาตรา นี้ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา” มาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ก่อนปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๓ ให้กรมราชทัณฑ์จัดทำรายงานจำแนกลักษณะของนักโทษเด็ดขาดตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์เป็นรายบุคคล พร้อมทั้งความเห็นว่่านักโทษเด็ดขาดผู้ใดสมควรให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังตามมาตรา ๒๒ เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณา กำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ เพื่อพิจารณาว่าสมควรกำหนดให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังตามมาตรา ๒๒ แก่นักโทษเด็ดขาดผู้นั้น รวมทั้งกำหนดวิธีการและระยะเวลาที่เหมาะสมในการใช้มาตรการดังกล่าวเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ” วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำพิจารณาว่าสมควรกำหนดให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังตามมาตรา ๒๒ กับนักโทษเด็ดขาดผู้ใดแล้ว ให้เสนอรายงานและความเห็นต่อพนักงานอัยการภายในเวลาอันสมควรก่อนปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลให้กำหนดมาตรการเฝ้าระวัง” วรรคสาม บัญญัติว่า “หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาและจัดทำรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อได้รับรายงานและความเห็นแล้ว หากพนักงานอัยการเห็นสมควรให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจในท้องที่เรือนจำหรือสถานที่คุมขังของนักโทษเด็ดขาดก่อนการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดเพื่อมีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังดังกล่าว” วรรคสอง บัญญัติว่า “คำร้องตามวรรคหนึ่งประกอบด้วยคำขอที่มีข้อเสนอและเงื่อนไขตลอดจนระยะเวลาที่ศาลจะกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ เพื่อประกอบการพิจารณาของศาลในการมีคำสั่งตามมาตราหนึ่งมาตราใดที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๒ วรรคสอง” วรรคสาม บัญญัติว่า “หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณายื่นคำร้องของพนักงานอัยการ ให้เป็นไปตามที่กำหนดโดยข้อบังคับของอัยการสูงสุด” มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อศาลได้รับคำร้องตามมาตรา ๒๔ ให้ศาลไต่สวนและมีคำสั่งโดยให้ส่งสำเนาคำร้องให้นักโทษเด็ดขาดเพื่อทราบวันไต่สวนและสิทธิในการให้ถ้อยคำด้วยและเรียกนักโทษเด็ดขาดมาให้ถ้อยคำ” วรรคสอง บัญญัติว่า “ให้ศาลถามนักโทษเด็ดขาดว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้ศาลตั้งทนายความให้” วรรคสาม บัญญัติว่า “หากครบกำหนดที่กรมราชทัณฑ์ต้องปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดแล้ว แต่ศาลยังไม่ได้ไต่สวน

- ๑๔ -

คำร้องหรือมีคำสั่งตามที่พนักงานอัยการร้องขอ ให้กรมราชทัณฑ์ปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดไป ทั้งนี้ ในการไต่สวนให้ศาลมีอำนาจเรียกนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวมาให้ถ้อยคำประกอบการไต่สวนด้วย” มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้พนักงานคุมประพฤติตามกฎหมายว่าด้วยการคุมประพฤติ เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามคำสั่งของศาล โดยให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงาน การสืบเสาะและพินิจ และการคุมความประพฤติตามกฎหมายว่าด้วยการคุมประพฤติมาใช้ บังคับโดยอนุโลม” วรรคสอง บัญญัติว่า “หากผู้ถูกเฝ้าระวังไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือ เงื่อนไขที่กำหนดโดยคำสั่งศาล ให้พนักงานคุมประพฤติตรวจสอบถึงเหตุดังกล่าวและแก้ไข” วรรคสาม บัญญัติว่า “เมื่อครบกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา ๒๒ และในทุกกรอบหกเดือน ให้พนักงานคุมประพฤติจัดทำรายงานการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษเสนอศาล หากศาล เห็นสมควร ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติม ลดหรือขยายระยะเวลา หรือยกเลิกคำสั่งมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษก็ได้” วรรคสี่ บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรานี้ ให้กรมคุมประพฤติจัดทำฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศศูนย์เฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน” มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่พฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษของผู้ถูกเฝ้าระวังได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อพนักงานอัยการหรือผู้ถูกเฝ้าระวังร้องขอ หรือศาลเห็นเอง ศาลอาจสั่งแก้ไขเพิ่มเติม ลดหรือขยายระยะเวลา หรือยกเลิกมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษบางมาตรการหรือทุกมาตรการก็ได้ และเมื่อมีคำสั่งอย่างใดแล้ว ให้ศาลแจ้งให้ผู้ถูกเฝ้าระวังและผู้เกี่ยวข้องทราบ” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การยื่นคำร้องของพนักงานอัยการ ตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการโดยพนักงานคุมประพฤติจัดทำรายงานพฤติการณ์ดังกล่าว และความเห็น เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเพื่อพิจารณาเสนอ ความเห็นต่อพนักงานอัยการ”

บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่กำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ โดยกำหนดให้ก่อนปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดซึ่งกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๓ วรรคหนึ่ง ให้กรมราชทัณฑ์จัดทำรายงานจำแนกลักษณะของนักโทษเด็ดขาดตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ เป็นรายบุคคล และให้ความเห็นว่านักโทษเด็ดขาดผู้ใดสมควรให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังเสนอต่อ คณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ เพื่อพิจารณาว่าสมควรกำหนดให้

- ๑๕ -

ใช้มาตรการเฝ้าระวังแก่นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นภายหลังพ้นโทษหรือไม่ รวมทั้งกำหนดวิธีการและระยะเวลาในการใช้มาตรการดังกล่าว หากคณะกรรมการดังกล่าวเห็นควรกำหนดให้ใช้มาตรการเฝ้าระวัง ให้เสนอรายงานและความเห็นต่อพนักงานอัยการก่อนปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลให้กำหนดมาตรการเฝ้าระวัง เมื่อศาลได้รับคำร้องดังกล่าวแล้วให้ศาลไต่สวนและมีคำสั่งโดยให้ส่งสำเนาคำร้องให้นักโทษเด็ดขาดเพื่อทราบวันไต่สวนและสิทธิในการให้ถ้อยคำ และให้เรียกนักโทษเด็ดขาดมาให้ถ้อยคำ พร้อมทั้งถามนักโทษเด็ดขาดว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้ศาลตั้งทนายความให้ หากครบกำหนดที่กรมราชทัณฑ์ต้องปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดแล้ว แต่ศาลยังไม่ได้ไต่สวนคำร้องหรือมีคำสั่งตามที่พนักงานอัยการร้องขอ ให้กรมราชทัณฑ์ปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาด ในการไต่สวนให้ศาลมีอำนาจเรียกนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวมาให้ถ้อยคำประกอบการไต่สวนด้วย การดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวเป็นกระบวนการพิจารณากลับกรงและตรวจสอบความชอบธรรมในการบังคับใช้มาตรการเฝ้าระวัง เพื่อเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิของนักโทษเด็ดขาดในกระบวนการพิจารณาของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม โดยเปิดโอกาสให้นักโทษเด็ดขาดมาชี้แจง เสนอข้อมูลต่อศาล รวมทั้งเปิดโอกาสให้นำพยานหลักฐานเข้ามาหักล้างข้อกล่าวหาต่าง ๆ ก่อนที่ศาลจะกำหนดให้ใช้มาตรการที่เป็นผลร้ายแก่ตนเอง นอกจากนี้ ในการพิจารณากำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดแต่ละราย ศาลสามารถใช้ดุลพินิจกำหนดให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังให้เหมาะสมกับนักโทษเด็ดขาดแต่ละคนซึ่งมีปัจจัยที่เป็นความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นประวัติ สาเหตุ พฤติการณ์ แห่งความรุนแรงของคดี ภาวะแห่งจิต นิสัย ลักษณะส่วนตัว ความปลอดภัยของผู้เสียหายและสังคม โอกาสในการกระทำความผิดซ้ำ การแก้ไขฟื้นฟู รวมทั้งความได้สัดส่วนของการใช้มาตรการที่ต้องกระทบสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องถูกบังคับใช้มาตรการ โดยอาจใช้มาตรการเฝ้าระวังทั้งมาตรการเดี่ยวหรือหลายมาตรการ และกำหนดระยะเวลาตามความเหมาะสมของนักโทษเด็ดขาดแต่ละรายโดยไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่พ้นโทษ และทุกหกเดือนให้ศาลมีอำนาจทบทวนการใช้มาตรการ โดยให้พนักงานคุมประพฤติจัดทำรายงานการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษเสนอศาล และศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติม ลดหรือขยายระยะเวลา หรือยกเลิกคำสั่งมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษก็ได้ เพื่อให้การใช้มาตรการดังกล่าวเป็นไปเพื่อความจำเป็นในการป้องกันสังคมและผู้เสียหายจากการกระทำความผิดที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงเป็นการแก้ไขข้อจำกัดของประมวลกฎหมายอาญาเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัย

ที่ขาดความหลากหลาย ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน การใช้วิธีการดังกล่าวจะต้องพิจารณาไปพร้อมกับการพิจารณาคดีที่ขอให้ลงโทษ โดยขณะนั้นไม่ทราบวาระหว่างนักโทษเด็ดขาดรับโทษ มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร มีความเป็นไปได้ภายหลังพ้นโทษว่าจะเป็นอันตรายต่อสังคมอยู่หรือไม่ ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ไม่ครอบคลุมและเหมาะสมกับบริบทของสังคม ไม่สามารถทำให้การแก้ไขฟื้นฟู ควบคุม ติดตาม และเฝ้าระวังผู้พ้นโทษไม่ให้ไปกระทำความผิดซ้ำ มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๒๗ จึงให้ความสำคัญแก่การป้องกันสังคมในเชิงรุกเพื่อลดโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งถือเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยเฉพาะนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาที่สอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสังคมจากผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมอันเป็นหลักสากล เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ เสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๘ และเสรีภาพในการประกอบอาชีพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ กับประโยชน์สาธารณะในการสร้างความปลอดภัย รวมถึงป้องกันสังคมและผู้เสียหายจากการกระทำความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงที่อาจสร้างความเสียหายให้กับสังคมโดยรวมแล้ว เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนด เพื่อประโยชน์สาธารณะในการป้องกัน สร้างความปลอดภัย และรักษาความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน จากการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง มาตรการเฝ้าระวังดังกล่าวไม่ใช่โทษทางอาญา ไม่มีลักษณะเป็นการสันนิษฐานว่านักโทษเด็ดขาดดังกล่าวกระทำความผิดอาญา ไม่มีลักษณะเป็นการควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา จึงมิได้เป็นกฎหมายที่กำหนดให้บุคคลต้องได้รับโทษทางอาญาหรือมีลักษณะเป็นการสันนิษฐานไว้ก่อนว่านักโทษเด็ดขาดดังกล่าวมีความผิด ทั้งไม่ได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการควบคุม

หรือคุมขังบุคคล ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๒๘ ถึงมาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ถึงมาตรา ๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งและวรรคสองหรือไม่

ความเห็นของศาลจังหวัดนครราชสีมาที่ว่า พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดมาตรการต่าง ๆ โดยเฉพาะมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษตามมาตรา ๒๘ ถึงมาตรา ๓๖ และการคุมขังฉุกเฉินตามมาตรา ๓๗ ถึงมาตรา ๔๑ มีเนื้อหาจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิดแม้ได้รับโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดครบถ้วนแล้ว ประกอบกับผู้ถูกบังคับใช้มาตรการดังกล่าวยังมิได้มีการกระทำความผิดอาญาหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันเป็นสาระสำคัญของการกระทำความผิดอาญา ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายตามหลักความสัมฤทธิ์ผล ไม่มีความจำเป็นต่อการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล อีกทั้งเป็นมาตรการที่สร้างความเสียหายต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกคุมขังมากกว่าการก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาชน ไม่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน และเมื่อศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการดังกล่าวย่อมสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยจะไปกระทำความผิด การไต่สวนและมีคำสั่งใช้มาตรการดังกล่าวเป็นกระบวนการพิเศษแตกต่างหากจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสามัญ เป็นการบังคับควบคุมตัวบุคคลโดยที่ผู้นั้นยังมิได้กระทำความผิดและไม่มีการแจ้งข้อกล่าวหา ขัดต่อหลักนิติธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๒๘ ถึงมาตรา ๓๖ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๕ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ มาตรา ๒๘ บัญญัติว่า “ศาลอาจมีคำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษแก่นักโทษเด็ดขาดซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่า

- ๑๘ -

เป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๓ ตั้งแต่วันพ้นโทษหรือภายหลังพ้นโทษ เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำตามที่พนักงานอัยการร้องขอ หากศาลเห็นว่ามิเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้นั้น จะไปกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๓ และไม่มีมาตรการอื่นใดที่อาจป้องกันมิให้ผู้นั้นไปกระทำ ความผิดได้” มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการจัดทำรายงานการกำหนดมาตรการเฝ้าระวัง นักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตามมาตรา ๒๓ วรรคสอง หากคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการ ป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลัง พ้นโทษกับนักโทษเด็ดขาดรายใดเพื่อไม่ให้ผู้นั้นไปกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๓ ให้คณะกรรมการ ดังกล่าวเสนอรายงานพร้อมทั้งความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปโดยให้นำ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการ พิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องขอให้ศาลมีคำสั่ง ให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษตามวรรคหนึ่งร่วมกับการกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาด ภายหลังพ้นโทษเมื่อครบกำหนดการคุมขังต่อเนื่องกันไป ให้คณะกรรมการดังกล่าวเสนอรายงานพร้อมทั้ง ความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยให้นำมาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ มาใช้ บังคับโดยอนุโลม” วรรคสาม บัญญัติว่า “หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำรายงานของ คณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำและการพิจารณายื่นคำร้องของ พนักงานอัยการตามมาตรา ๓ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือข้อบังคับของอัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี” มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในระหว่างการดำเนินการตามมาตรการเฝ้าระวังนักโทษ เด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตามมาตรา ๒๒ หากมีเหตุที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดมาตรการคุมขังภายหลัง พ้นโทษตามมาตรา ๒๘ หรือผู้ถูกเฝ้าระวังฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาด ภายหลังพ้นโทษ ให้พนักงานคุมประพฤติเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาล ในท้องที่ที่ผู้ถูกเฝ้าระวังมีที่อยู่หรือท้องที่ที่พบตัวผู้ถูกเฝ้าระวังเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขัง ภายหลังพ้นโทษแก่ผู้ถูกเฝ้าระวังเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ” วรรคสอง บัญญัติว่า “พนักงาน คุมประพฤติอาจเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาหรือพนักงานอัยการเห็นสมควรอาจขอให้ ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษร่วมกับการกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาด ภายหลังพ้นโทษเมื่อครบกำหนดการคุมขังต่อเนื่องกันไปก็ได้” วรรคสาม บัญญัติว่า “หลักเกณฑ์

- ๑๙ -

วิธีการ และเงื่อนไขการทำความเห็นของพนักงานคุมประพฤติและการพิจารณาคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๓๑ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือข้อบังคับของอัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี” มาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อศาลได้รับคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๒๙ หรือมาตรา ๓๐ ให้ศาลไต่สวนคำร้องโดยให้นำมาตรา ๒๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในวันไต่สวน ถ้าผู้ถูกเฝ้าระวังไม่มาศาลตามหมายเรียกหรือตามนัดโดยไม่มีเหตุอันสมควร จงใจไม่รับหมายเรียก ได้หลบหนีไปหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะหลบหนี ให้ศาลมีอำนาจออกหมายจับเพื่อดำเนินการต่อไป และให้นำมาตรา ๓๘ วรรคสอง เรื่องการควบคุมตัวผู้ถูกจับมาใช้บังคับโดยอนุโลม” มาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการพิจารณาคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ศาลอาจสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษมีกำหนดระยะเวลาเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้ผู้นั้นกระทำความผิดซ้ำซึ่งต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นโทษ” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในการพิจารณาคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๒๙ วรรคสอง ศาลอาจสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษมีกำหนดระยะเวลาเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้ผู้นั้นไปกระทำความผิดซ้ำซึ่งต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันพ้นโทษ หรือมีคำสั่งให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ เมื่อครบกำหนดการคุมขังต่อเนื่องกันไปตามที่พนักงานอัยการร้องขอก็ได้ โดยให้นำหมวด ๓ มาตราการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่เมื่อนับระยะเวลาทั้งหมดรวมกันแล้ว จะต้องมียุทธศาสตร์ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นโทษ” มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการพิจารณาคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ศาลอาจสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษแก่ผู้ถูกเฝ้าระวังโดยมีกำหนดระยะเวลาเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้ผู้นั้นกระทำความผิดซ้ำซึ่งต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่ผู้ถูกเฝ้าระวังถูกควบคุมตัว แต่เมื่อนับระยะเวลาที่ศาลเคยมีคำสั่งให้ใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำและระยะเวลาในครั้งนี้ทั้งหมดรวมกันแล้ว จะต้องมียุทธศาสตร์ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นโทษ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ถือว่าคำสั่งการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษของศาลสิ้นสุดลง” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในการพิจารณาคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง ศาลอาจสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษแก่ผู้ถูกเฝ้าระวังโดยมีกำหนดระยะเวลาเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้ผู้นั้นกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่ผู้ถูกเฝ้าระวังถูกควบคุมตัว หรือมีคำสั่งให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลัง

- ๒๐ -

พันโทษเมื่อครบกำหนดการคุมขังดังกล่าวต่อเนื่องกันไปตามที่พนักงานอัยการร้องขอก็ได้ โดยให้นำหมวด ๓ มาตราการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่เมื่อนับระยะเวลาที่ศาลเคยมีคำสั่งให้ใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำและระยะเวลาในครั้งนี้อย่างรวมกันแล้ว จะต้องมียุทธศาสตร์ระยะเวลาไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มีพันโทษ” มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้กรมราชทัณฑ์เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการบังคับตามคำสั่งคุมขังภายหลังพันโทษและให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม” วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดถูกคำสั่งให้คุมขังภายหลังพันโทษ ให้กรมราชทัณฑ์คุมขังไว้ในสถานที่คุมขังที่มีใช้เรือนจำและจะปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขังเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่พฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป หรือเมื่อครบกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่เริ่มมีการคุมขังภายหลังพันโทษและในทุกรอบหกเดือน ให้คณะกรรมการพิจารณา กำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำพิจารณาเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลให้มีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติม ลดหรือขยายระยะเวลา หรือยกเลิกคำสั่งคุมขังภายหลังพันโทษ หรือเปลี่ยนคำสั่งคุมขังภายหลังพันโทษเป็นคำสั่งเฝ้าระวังแทนก็ได้” มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า “เมื่อศาลได้มีคำสั่งคุมขังผู้ถูกเฝ้าระวัง ถ้าผู้นั้นยังมิได้รับการคุมขังก็ดีหรือได้รับการคุมขังแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็ดี ถ้าพันกำหนดสามปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีระหว่างเวลาที่ต้องคุมขัง เป็นอันลวงเลยการคุมขัง จะคุมขังผู้นั้นไม่ได้” และมาตรา ๓๖ บัญญัติว่า “ก่อนครบกำหนดเวลาคุมขังภายหลังพันโทษ หากศาลไม่ได้มีคำสั่งให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพันโทษต่อเนื่องจากการคุมขังตามมาตรา ๓๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๓๓ วรรคสอง พนักงานอัยการอาจยื่นคำร้องต่อศาลก่อนครบกำหนดการคุมขังเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพันโทษแก่ผู้ถูกคุมขังเมื่อครบกำหนดการคุมขังได้ แต่ศาลอาจมีคำสั่งดังกล่าวภายหลังครบกำหนดการคุมขังก็ได้ และให้นำหมวด ๓ มาตราการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ส่วนมาตรา ๓๗ ถึงมาตรา ๔๑ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ การคุมขังฉุกเฉิน มาตรา ๓๗ บัญญัติว่า “กรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกเฝ้าระวังจะกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๓ และมีเหตุฉุกเฉิน หากไม่มีมาตรการอื่นใดที่อาจป้องกันมิให้ผู้ถูกเฝ้าระวังกระทำความผิดดังกล่าวได้ เมื่อพนักงานอัยการร้องขอ ศาลอาจสั่งคุมขังฉุกเฉินผู้ถูกเฝ้าระวังได้ไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง” มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ถ้าปรากฏเหตุตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗ ให้พนักงาน

- ๒๑ -

คุมประพฤติเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลในท้องที่ที่ผู้ถูกเฝ้าระวังมีที่อยู่หรือท้องที่ที่พบตัวผู้ถูกเฝ้าระวังขอให้ศาลมีคำสั่งคุมขังฉุกเฉิน” วรรคสอง บัญญัติว่า “ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ถูกเฝ้าระวังตามมาตรา ๗๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ห้ามควบคุมผู้ถูกจับเกินกว่าสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และเมื่อศาลมีคำสั่งให้คุมขังฉุกเฉินผู้ถูกเฝ้าระวังแล้วให้กรมราชทัณฑ์นำตัวผู้ถูกเฝ้าระวังไปคุมขังฉุกเฉินตามคำสั่งศาลต่อไป กรณีเช่นนี้ไม่ทำให้คำสั่งตามมาตราการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษสิ้นผลไป และให้ดำเนินการตามมาตรการเฝ้าระวังดังกล่าวต่อไปภายหลังพ้นจากการคุมขังฉุกเฉิน” วรรคสาม บัญญัติว่า “หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการทำความเห็นของพนักงานคุมประพฤติและการพิจารณายื่นคำร้องของพนักงานอัยการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือข้อบังคับของอัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี” มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้ศาลพิจารณาคำร้องของพนักงานอัยการโดยเร็ว ถ้าเป็นที่พอใจว่ากรณีมีเหตุตามที่บัญญัติในมาตรา ๓๗ ให้ศาลมีคำสั่งคุมขังฉุกเฉินผู้ถูกเฝ้าระวังได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ถูกเฝ้าระวังอาจยื่นคำร้องขอฝ่ายเดียวเพื่อให้ศาลยกเลิกคำสั่งนั้นเสีย ถ้าศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งคุมขังฉุกเฉิน คำสั่งเช่นนี้ให้เป็นที่สุด” วรรคสาม บัญญัติว่า “หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการมีคำสั่งของศาลตามมาตรานี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา” มาตรา ๔๐ บัญญัติว่า “ให้กรมราชทัณฑ์เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการบังคับตามคำสั่งคุมขังฉุกเฉินและให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม” และมาตรา ๔๑ บัญญัติว่า “เมื่อศาลมีคำสั่งคุมขังฉุกเฉินแล้ว ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการให้มีการเสนอความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาเสนอต่อศาลให้มีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษที่ศาลมีคำสั่งตามหมวด ๔ หรือเพื่อเสนอต่อศาลให้มีคำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษตามหมวด ๕ เพื่อป้องกันผู้ถูกคุมขังฉุกเฉินกระทำความผิดซ้ำ”

เมื่อพิจารณานิยามคำว่า “คุมขัง” ตามมาตรา ๕ หมายความว่า การควบคุมนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษหรือผู้ถูกเฝ้าระวังไว้ในเขตกำหนดเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และมาตรา ๓๙ ประกอบมาตรา ๔๐ กำหนดให้กรมราชทัณฑ์เป็นผู้ดำเนินการบังคับตามคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษและคำสั่งคุมขังฉุกเฉิน โดยให้คุมขังผู้ถูกคำสั่งไว้ในสถานที่ที่มีไข้เรือนจำและปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขังเสมือนเป็น

- ๒๒ -

ผู้กระทำความผิดมิได้ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษและการคุมขังฉุกเฉินดังกล่าวจึงเป็นมาตรการที่ทำให้วัตถุประสงค์ของกฎหมายในการป้องกันสังคมและผู้เสียหายจากการกระทำความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงเกิดขึ้นได้จริง และมีประสิทธิภาพ แม้ว่ามาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษและการคุมขังฉุกเฉินจะมีลักษณะเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยเช่นเดียวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญาในส่วนของกรกักกันตามมาตรา ๔๐ ก็ตาม แต่การกักกันดังกล่าวบังคับใช้กับผู้ที่เคยมีประวัติการกระทำความผิดมาแล้วสามครั้ง ศาลจึงสามารถใช้ดุลพินิจสั่งให้ใช้การกักกันได้ ในขณะที่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง เป็นผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะแตกต่างจากผู้กระทำความผิดทั่วไป ทั้งในส่วนของพฤติกรรมการกระทำความผิด ระดับความเสี่ยงสูงต่อการกระทำความผิดซ้ำ และความรู้สึกไม่ปลอดภัยของสังคมและผู้เสียหายจากการกระทำความผิด การปล่อยตัวผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงโดยที่รัฐไม่มีมาตรการใดป้องกันอาจสร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นในภายหลัง อีกทั้งการกำหนดให้ใช้การกักกันตามประมวลกฎหมายอาญาจะพิจารณาพร้อมกับการพิจารณาโทษในคดีหลัก ทำให้ศาลไม่สามารถทราบถึงพฤติกรรมของนักโทษเด็ดขาดว่าในระหว่างรับโทษมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไร รวมถึงไม่ทราบพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของนักโทษเด็ดขาดว่ายังเป็นอันตรายต่อสังคมอยู่หรือไม่ และหากจะฟ้องขอให้กักกันภายหลังการฟ้องคดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกันจะต้องฟ้องภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่ฟ้องคดี มิฉะนั้นเป็นอันขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๗ ถือเป็นกระบวนการขั้นตอนที่ซับซ้อน มีข้อจำกัด ไม่ตอบสนองต่อการป้องกันสังคมและผู้เสียหายจากการกระทำความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงตามฐานความผิดที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๓ วรรคหนึ่ง มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษและการคุมขังฉุกเฉินจึงเป็นมาตรการที่จำเป็นเพื่อสร้างความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยให้แก่สังคม โดยไม่ใช่โทษทางอาญา เนื่องจากผู้กระทำความผิดได้รับโทษจำคุกสำหรับการกระทำความผิดของตนครบถ้วนตามคำพิพากษาของศาลแล้ว นอกจากนี้ กรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษแล้ว หากมีกรณีที่พฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป หรือเมื่อครบกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่เริ่มมีการคุมขังภายหลังพ้นโทษและในทุกกรอบหกเดือน ให้คณะกรรมการดังกล่าวพิจารณาเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลให้มีคำสั่งแก้ไข เพิ่มเติม

- ๒๓ -

ลดหรือขยายระยะเวลา หรือยกเลิกคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษหรือเปลี่ยนคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษ เป็นคำสั่งเฝ้าระวังแทนก็ได้ พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๒๘ ถึงมาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ถึงมาตรา ๔๑ สร้างความเป็นธรรมให้แก่นักโทษเด็ดขาดโดยกำหนดให้เมื่อศาลรับคำร้องของพนักงานอัยการแล้วให้ศาล ไต่สวนและมีคำสั่ง พร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องให้นักโทษเด็ดขาดหรือผู้ถูกเฝ้าระวังทราบ ให้มีทนายความ รวมถึงให้มีสิทธิในการให้ถ้อยคำต่อศาล ส่วนกรณีคำสั่งให้ใช้การคุมขังฉุกเฉิน แม้ศาลจะมีคำสั่งให้ใช้ การคุมขังฉุกเฉินแก่ผู้ถูกเฝ้าระวังคนใดไปแล้ว แต่ผู้ถูกเฝ้าระวังสามารถยื่นคำร้องขอฝ่ายเดียวเพื่อให้ศาล ยกเลิกคำสั่งคุมขังฉุกเฉิน หากศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งคุมขังฉุกเฉินดังกล่าวให้คำสั่งของศาลเช่นนี้เป็นที่สุด การดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวเป็นกระบวนการพิจารณาลั่นกรองว่านักโทษเด็ดขาดหรือผู้ถูกเฝ้าระวัง สมควรให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษและเป็นกระบวนการเพื่อทบทวนว่าคำสั่งให้ใช้การคุมขังฉุกเฉิน มีความจำเป็นอยู่หรือไม่ เป็นมาตรการสุดท้ายที่ศาลกำหนดขึ้นเพื่อความจำเป็นเฉพาะเพื่อป้องกันสังคม และผู้เสียหายจากการกระทำความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เท่านั้น หากหมดความจำเป็นดังกล่าวต้องปล่อยตัวผู้ถูกคุมขัง ซึ่งหลักการดังกล่าวมีการใช้บังคับ ในหลายประเทศ เช่น เครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐฝรั่งเศส แคนาดา ราชอาณาจักรเดนมาร์ก สหราชอาณาจักร สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น บางประเทศถือเป็นมาตรการ คุมขังเพื่อความปลอดภัยสาธารณะ สอดคล้องกับความเห็นทั่วไป ฉบับที่ ๓๕ (General Comment No. 35) ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Rights Committee) ซึ่งเป็นคณะกรรมการ ประจำติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการ คุมขังเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำและเพื่อความปลอดภัยสาธารณะสามารถกระทำได้ และไม่ถือเป็นการคุมขังโดยอำเภอใจ เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของนักโทษ เด็ดขาดที่ถูกใช้มาตรการคุมขังดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ เสรีภาพในการเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๘ รวมถึงเสรีภาพในการประกอบ อาชีพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ กับประโยชน์สาธารณะในการสร้างความปลอดภัยรวมถึงป้องกัน สังคมและผู้เสียหายจากการกระทำความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นอีก

- ๒๔ -

อันเป็นการสร้างความเสียหายให้แก่สังคมโดยรวม เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวเป็นไปตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนด เพื่อประโยชน์สาธารณะ ในการป้องกันและสร้างความปลอดภัยให้กับประชาชนและสังคมจากการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง รวมถึงรักษาความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้บุคคลต้องรับโทษอาญาหรือกำหนดให้ปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดหรือควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยไม่จำเป็น ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๒๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๒๘ ถึงมาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ถึงมาตรา ๔๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง

(คำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๖๗)

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวิรุฬห์ แสงเทียน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจิรนิติ หะวานนท์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนถดล เทพพิทักษ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดม รัฐอมฤต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุเมธ รอยกุลเจริญ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ